

מאורות אל העבר

ב חשון תשה | 19/10/1944

מחנה המעצר גילגיל במזרח אפריקה (ויקפדיה, נחלת הכלל)

הם לא ישברו אותנו (גירוש לוחמי המחתרות לאפריקה)

בבוקר ב' במרחשוון תש"ה (19.10.1944) הוקף מחנה המעצר בלטרון בכוחות בריטיים גדולים. 251 מלוחמי האצ"ל והלח"י שהיו עצורים במחנה, נלקחו בשיירת משוריינים לשדה התעופה, הוטסו לאריתריאה, ושם הוכנסו למחנה מעצר מקומי. מבצע "כדור השלג", כפי שכינו אותו הבריטים, נועד להרחיק מהארץ את לוחמי המחתרות, ולהרתיעם באמצעות גירושם למזרח אפריקה הבריטית. שנים עשר משלוחים נוספים של לוחמים הובלו גם הם בהמשך למחנות בנְכֵר. הגירוש, שבוצע בהתאם לתקנות לשעת חירום שהוציאו הבריטים, לא בלם את פעילות המחתרת. האסירים שוכנו במחנות באריתריאה, בסודן ובקניה, אך לא נשברו. בעת שהותו במחנה המעצר בגילגיל שבקניה, חיבר דוד ניב את המנום: "הם לא ישברו אותנו, אנו גם לא נכוף הגב". המנון זה סימל את עשרות הניסיונות לבריחה (שכמעט כולם נכשלו), את חיי החינוך והתרבות העשירים שפיתחו (שבמסגרתם רבים מהאסירים קיבלו השכלה משפטית, כמו מאיר שמגר, לימים נשיא בית המשפט העליון), ובעיקר את רוח הלחימה ואת הרצון לשוב לארץ. החיים במחנות המעצר לא היו קלים ושניים מהאסירים אף נרצחו בידי השומרים. לאחר קום המדינה שבו הגולים לארץ